

Kritiskt och okritiskt om komplementär medicin

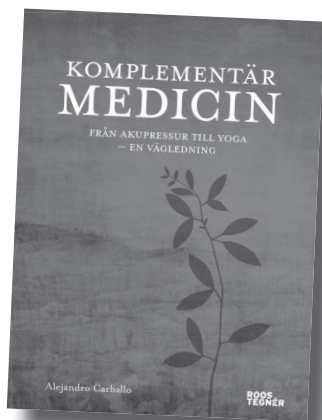
En bok om komplementärmedicin skriven av en läkare inger vissa förhoppningar. Den svensk-kubanske läkaren Alejandro Carballo är specialist i klinisk farmakologi och allmänmedicin. Han är verksam i Sverige sedan 1994 och driver vårdcentralen Nässjö Läkarhus och företaget Spiragreen. Han har forskat kring användning av växtbaserade och komplementärmedicinska metoder och enligt författarpresentationen i hans bok har han varit konsult åt Läkemedelsverket om registrering av växtbaserade läkemedel (det är dock *traditionellt* växtbaserade läkemedel som bedöms för registrering vilket inte kräver dokumentation av effekt). Carballo har även representerat Sverige i den europeiska läkarföreningen för homeopatisk medicin.

Boken om komplementärmedicin gavs ut på svenska hösten 2018 på förlaget Roos Tegnér som beskriver sig som ett renodlat förlag för facklitteratur sedan det grun-

dades 2006. Boken av Carballo verkar ha varit deras första inom området medicin. Våren 2020 kom boken i engelsk översättning med titeln "In the frontier: what consumers should know about alternative medicine" på förlaget Dorrance Publishing Company som är ett förlag för egenpublicering. Boken marknadsförs bland annat av Walmart i USA och FNAC i Frankrike. Författaren har även skrivit en bok på svenska om akupressur i egenvård med titeln *Feelless* utgiven som e-bok 2018.

Genom att konsekvent använda uttrycket komplementärmedicin i stället för alternativmedicin, som Carballo anser är felaktigt, signaleras att de beskrivna behandlingsmetoderna inte ska ersätta evidensbaserad vård utan användas som tillägg. Målsättningen med boken sägs vara att "öppna dörren för en bättre integration av komplementärmedicinska metoder i den vanliga sjukvården".

Boken inleds med en beskrivning av placeboeffekten vilket är lovtvärt eftersom denna alltför sällan beaktas i böcker om alternativ- och komplementärmedicin. Boken delar in komplementärmedicinen i fem breda områden och beskriver sammanlagt ett 25-tal olika behandlingsmetoder. Det är emellertid märkligt att klassificera homeopati och antroposofi som växtbaserade terapier med tanke på att båda använder så utspädda preparat att ursprunget knappast spelar någon roll. Båda använder dessutom tungmetaller (dessbättre kraftigt utspädda), särskilt antroposofin.

Intressant är att författaren för de flesta av behandlingsmetoderna konstaterar att det saknas tydliga belägg för effekt, att forskningen är bristfällig och otillräcklig, att patienten först bör rådgöra med primärvården och att metoden inte kan rekommenderas. Gott så.

Det är särskilt intressant att Carballo numera ifrågasätter även homeopati och avråder från användning. När vi var i kontakt under senare delen av 90-talet fick jag intrycket att han förespråkade även denna metod.

Metoder som fortfarande har författarens starka gillande är akupunktur och akupressur. På fyra glest skrivna sidor om akupunktur och 1,5 sida om akupressur räknas ett stort antal sjukdomstillstånd upp där metodernas effekt påstås ha bevisats av forskning. Bland dessa ingår huvudvärk, mensvärk, hösnuva, astma, bältros, autism, ADHD, depression och schizofreni. Den kortfattade beskrivningen hänvisar dock inte till några specifika referenser. Därför är det ytterst egendomligt att dessa båda korta avsnitt motsvaras av nästan 17 tättskrivna sidor med inte mindre än 350 referenser till publicerade studier av akupunktur och akupressur.

Totalt omfattar bokens text knappt 150 ganska glesa sidor trots att sakregistret räknar upp nästan 150 sjukdomar och åkommor. Referenslistan är totalt på hela 65 sidor vilket motsvarar cirka 1300 referenser. Jag har aldrig någonsin sett så märkliga proportioner mellan text och referenser, i synnerhet inte i en populärvetenskaplig bok. Jag undrar om författaren verkligen har läst alla dessa studier, särskilt med tanke på att referenslistan även innehåller artiklar som ifrågasätter akupunktur, inte minst ett tiotal från Edzard Ernst som påvisar det svaga vetenskapliga underlaget. Flera litteraturgenomgångar gjorda av Cochrane-nätverkets expertpaneler finns också med i litteraturförteckningen och flera av dessa är kritiska till både akupunkturreflekter och de studier som gjorts. Men om detta skriver inte Carballo något alls.

De senaste drygt tio årens studier av akupunktur med dubbelblinda placebonålar och andra förbättrade metoder (se artikel i Folkvett 2/2020) gör att det måste ifrågasättas om akupunktur har någon effekt utöver placebo. Dessa studier nämns inte heller.

Eftersom läkemedelsföretag inte prioriterar forskning på komplementära metoder önskar Carballo att våra medicinska universitet ska ta ansvar för detta. Med tanke på den omfattande forskning som redan gjorts utan att hitta något av tydligt värde, och eftersom flera av metoderna saknar rimliga grundhypoteser, är min uppfattning att detta vore ett enormt slöseri med tid och resurser.

Författarens önskemål om bättre integrering av komplementärmedicin i den vanliga sjukvården borde egentligen landa i en avrådan från integrering. Varför ska evidensbaserad vård integrera sådan som inte fungerar bättre än placebo? Det skulle riskera att vilseleda patienterna om vilka behandlingar som är meningsfulla eller inte. Bokens målsättning om bättre integration motsägs i alla de fall där författaren avråder från användning.

Sammanfattningsvis kan jag inte rekommendera boken. Beskrivningarna av metoderna är alltför ytliga och texten om akupunktur är helt okritisk. En mer konsekvent analys av de olika komplementärmedicinska metoderna finner man i Wikipedia och the Skeptic's Dictionary.

Dan Larhammar

KOMPLEMENTÄR MEDICIN FRÅN AKUPRESSUR TILL YOGA – EN VAGLEDNING

Författare: Alejandro Carballo, förlag: Roos Tegnér, 2018